

K E N D E L S E

Technicomm A/S

(advokat Eivind Einersen, København)

mod

DSB

(advokat Miriam Holm-Nielsen, København)

Ved udbudsbekendtgørelse af 6. oktober 1997 udbød indklagede, DSB, som udbud efter forhandling efter prækvalifikation efter direktiv 93/38 om fremgangsmåderne ved tilbudsgivning inden for vand- og energiforsyning samt transport og telekommunikation (Forsyningsvirksomhedsdirektivet) en indkøbs- og tjenesteydelsesaftale med optioner vedrørende håndterminaler, depotudstyr, EDB-programmel m.v. (»Håndterminaler«). Den udbudte ydelse er i udbudsbekendtgørelsen beskrevet således:

»Beskrivelse af indkøbet

Der skal leveres enten cirka 500 eller cirka 900 håndterminaler, der skal anvendes til tælling af passagerer og salg af billetter, pladsreservationer m.v. i tog. Udstyret skal kunne håndtere betaling med Dankort og kreditkort samt udføre sædvanlige kasseapparatfunktioner. Der skal tillige leveres depotudstyr til aflæsning og overførsel af data og programmel til og fra håndterminalerne samt sådant øvrigt udstyr, der er nødvendigt til etablering af et samlet system, der kobles på DSBs interne net. Der skal endvidere til udstyret leveres basis-, kommunikations- og applikationsprogrammel, herunder eventuelt specielt udviklet programmel baseret på DSBs krav. Leverandøren skal desuden forestå servicering og vedligeholdelse af den samlede leverance.

I option skal der inden for en nærmere fastsat periode kunne købes yderligere et antal håndterminaler, således at det samlede antal kan øges op til 1.500, samt sådant udstyr, der er nødvendigt, for at det samlede system kan udvides med dette antal håndterminaler.

I option ønsker DSB om muligt tillige at kunne indkøbe yderligere udstyr til håndterminalerne, således at disse sættes i stand til at foretage betjening af det i DSBs IC3-tog installerede informations- og pladsreservationssystem, modtage betaling via CHIP-kort, foretage validering af elektronisk rejsehjemmel og på længere sigt foretage realtidskommunikation med DSBs centrale net.

Mulighed for afgivelse af delbud

Der skal afgives bud på leverance til etablering af samlet system til udførelse af tælling af passagerer og salg af billetter, pladsreservationer m.v. med mulighed for indkøb af yderligere håndterminaler. Der skal tillige afgives bud på en leverance, der alene omfatter håndterminaler til udførelse af tælling af passagerer med dertil hørende udstyr til etablering af kommunikation og dataudveksling med DSBs centrale net.

Der kan afgives bud, som ikke omfatter øvrige optioner, ligesom alternative bud accepteres.«

Udbudsbekendtgørelsen indeholder følgende angivelse om kontraktens varighed:

»Udstyr skal eksklusive eventuelle optionsordrer leveres hurtigst mulig. Hovedleverancen vil være opdelt i to faser, hvoraf første fase består i etablering af systemet med håndterminaler til passagertælling. Denne fase ønskes etableret inden for cirka et halvt år fra kontraktindgåelse. Anden fase består i udvidelse af systemet med billetsalgsfunktioner med videre. Denne fase ønskes etableret inden for et til to år fra kontraktindgåelse. Vedligeholdelsesaftale skal indgås for mindst syv år.«

Det var i udbudsbekendtgørelsen anført, at der ville blive prækvalificeret op til 7 virksomheder. Ved udløbet af fristen for anmodning om prækvalifikation den 28. oktober 1998 havde 12 virksomheder anmodet om prækvalifikation, og heraf blev 7 virksomheder prækvalificeret.

I udbudsbetingelserne, der blev udsendt til de prækvalificerede virksomheder den 19. december 1997, og hvori fristen for afgivelse af tilbud var fastsat til den 16. februar 1998 – senere forlænget til 2. marts 1998 – var der i System- og funktionsbeskrivelsen anført følgende:

»1.1 Formål

DSB ønsker at etablere et system, der kan gøre det lettere for togpersonalet at udstede billetter og afregne salget af billetter, tælle passagerer samt give informationer til kunderne. Systemet skal samtidig gøre det muligt for togpersonalet at modtage betaling via Dankort og kreditkort, samt ved senere udbygninger af systemet at modtage betaling via Danmønt og kontrollere og validere elektroniske kort og billetter. Systemet skal endvidere kunne udbygges med en række funktioner, som er beskrevet som optioner. Systemets kerne er en håndterminal, som personalet medbringer i toget.

Systemet betegnes »Togpersonalets Håndterminaler«, forkortet THT.

Programmer, grunddata og indsamlede data overføres mellem håndterminalerne og DSBs system f.eks. via depotudstyr, der er placeret på depotstationerne, hvor togpersonalet begynder og afslutter vagterne. Depotudstyret skal være tilsluttet en håndterminalserver, der er placeret centralt og tilsluttet DSBs system, som indeholder data vedr. togpersonalets vagter, økonomi, passagertællinger m.m.

Systemet etableres i flere faser:

- Fase 1: Tælling af passagerer samt etablering af basisfunktioner i systemet, såsom kommunikation og dataudveksling.
- Fase 2: Udstedelse og salg af billetter.
Håndtering af Dankort og kreditkort.
- Fase 3: (Option) Betaling via chip-kort herunder Danmønt
Validering af elektronisk kort og billetter.
- Optioner: Kvalitetsrapporter
Valgfrie blanketter
Information til togpersonalet
Rejseplanlægger
Styring af info-computer i IC3-tog
Realtidskommunikation med håndterminalerne
Udhentning af billetter
Fejlmelding af materiel.

Faserne 1 og 2 beskrives i detaljer i denne system- og funktionsbeskrivelse. Fase 3 og optioner beskrives på et overordnet niveau.

.....

1.4 Alternativ systemopbygning

I denne system- og funktionsbeskrivelse er beskrevet design af og funktionaliteter i et system, der tilgodeser DSBs krav til Togpersonalets Håndterminaler. Beskrivelsen er et eksempel på, hvorledes systemet kan etableres. Andre systemløsninger, der tilfredsstiller den definerede funktionalitet, kan accepteres.

Forudsætningen for at ændrede systemløsninger kan tages i betragtning er, at samtlige tekniske og funktionelle krav i den i system- og funktionsbeskrivelsen skitserede løsning er adresseret og overført på den tilbudte systemløsning.

Såfremt opfyldelsen af de i dokumentet definerede krav medfører specialudvikling af hardware og/eller software eller på anden måde bevirker en væsentlig fordyrelse af projektet, kan alternative løsninger, der efter DSBs vurdering opfylder samme funktionalitet, eventuelt accepteres.

Systemets præcise tekniske kravspecifikation (system kravspecifikation) udarbejdes umiddelbart før kontraktunderskrift i samarbejde mellem leverandøren og DSB.«

I udbudsbetingelserne er der fastsat følgende forskrifter for gennemførelsen af udbudet efter forhandling:

»Alternative bud og delbud

Delbud accepteres, forudsat at nedennævnte er opfyldt.

Der skal afgives bud på en løsning, som opfylder system- og funktionsbeskrivelsens funktionskrav til fase 1 og fase 2 for et system bestående af henholdsvis 500 og 900 stk. håndterminaler samt mulighed for udbygning af dette system til op til i alt 1.500 stk. håndterminaler.

Der skal desuden afgives bud på en løsning, som alene opfylder system- og funktionsbeskrivelsens krav til fase 1 – tælling af passagerer – for system bestående af henholdsvis 500 og 900 stk. håndterminaler med mulighed for udbygning af dette system til op til i alt 1.500 stk. håndterminaler. Såfremt denne løsning vælges, vil system- og funktionsbeskrivelsen og kontraktudkastet under forhandlingerne blive modificeret i overensstemmelse hermed.

Der skal afgives bud på to modeller for vedligeholdelsesordning, der betegner yderpunkterne for de vedligeholdelsesordninger, der overvejes af DSB. Den endelige model vil blive fastlagt under forhandlingerne.

Alternative tilbud accepteres.

Tidsplan for tilbudsfasen

Der planlægges eventuelt afholdt orienteringsmøde i uge tre eller fire i 1998, hvortil alle prækvalificerede i givet fald indbydes. Nærmere oplysninger om tid og sted vil blive fremsendt efterfølgende.

Spørgsmål fra tilbudsgiverne vil blive besvaret senest den 15. januar 1998, hvis de er modtaget senest den 7. januar 1998, og senest den 5. februar 1998, hvis der er modtaget senest den 28. januar 1998.

Spørgsmål modtaget efter den sidstnævnte dato kan ikke påregnes besvaret.

Efter modtagelse af tilbud vil alle bydende ved separate møder af maksimalt tre timers varighed få lejlighed til at præsentere deres tilbud samt besvare spørgsmål. Disse møder påregnes afholdt i februar/marts 1998.

Der påregnes i slutningen af marts 1998 indledt nærmere forhandlinger med en eller højst to tilbudsgivere, som på grundlag af de modtagne tilbud skønnes bedst at opfylde tildelingskriterierne, med henblik på indgåelse af endelig aftale.

Som led i forhandlingerne skal den/de foreløbigt valgte tilbudsgiver/tilbudsgivere i samarbejde med DSBs rådgivere udarbejde systemkravspecifikationen.

Alle tilbud skal være bindende for tilbudsgiverne indtil udgangen af 1998.«

I udbudsbetingelserne var det endvidere anført, at tildelingskriteriet var det økonomisk mest fordelagtige tilbud med angivelse af en række underkriterier i ikke-prioriteret rækkefølge.

Følgende 4 af de 7 prækvalificerede virksomheder afgav tilbud:

1. Höft und Wessel Traffic Computer Systems GmbH (i det følgende »Höft und Wessel GmbH«)
2. Technicomm A/S (der er klager under denne sag)

3. Focon Electronic Systems A/S

4. Siemens Nixdorff Informationssystemer A/S.

I marts 1998 afholdt indklagede i overensstemmelse med udbudsbetingelserne møder med de 4 tilbudsgivere. Under møder med Technicomm A/S den 24. marts 1998 og 15. april 1998 orienterede Technicomm A/S bl.a. indklagede om en håndterminal, som Technicomm A/S havde solgt til de svenske jernbaner. Denne håndterminal var anderledes end den håndterminal, som Technicomm A/S's tilbud af 2. marts 1998 vedrørte, og på mødet den 15. april 1998 opfordrede indklagede Technicomm A/S til at afgive et nyt tilbud vedrørende en håndterminal svarende til den, der var leveret til de svenske jernbaner. Den 3. maj 1998 afgav Technicomm A/S et sådant nyt tilbud.

Efter en gennemgang af de 4 oprindelige tilbud og det nye tilbud fra Technicomm A/S besluttede indklagede i april 1998 på grundlag af en indstilling fra Projektledelsen, og i overensstemmelse med udbudsbetingelserne at indlede nærmere forhandlinger med 2 af tilbudsgiverne, nemlig Höft und Wessel GmbH og Technicomm A/S. Dette blev meddelt Focon Electronic Systems A/S og Siemens Nixdorff Informationssystemer A/S den 22. april 1998, men først meddelt klageren under et møde med indklagede den 25. maj 1998. Skrivelsen af 22. april 1998 fra indklagede til de 2 tilbudsgivere er sålydende:

»DSB har afsluttet vurderingen af de modtagne tilbud på levering af Togpersonalets Håndterminaler.

DSB har modtaget fire tilbud, der alle er konditionsmæssige.

DSB har vurderet, at andre tilbud i højere grad end Deres lever op til de i udbudsmaterialet opstillede tildelingskriterier, hvorfor DSB nu indleder forhandlinger til anden side.

Såfremt disse forhandlinger ikke fører til indgåelse af en aftale, vil DSB eventuelt vende tilbage til Deres tilbud. For god ordens skyld skal jeg derfor gøre opmærksom på, at Deres tilbud stadig er gyldigt indtil den 31.12.1998.«

I indledningen af indklagedes referat af mødet den 25. maj 1998 med Technicomm A/S (4. møde) hedder det:

»DSB redegjorde indledningsvis for udbudsforretningens nuværende stade. DSB har shortlistet to bydere, Höft & Wessel og TechniComm, og vil i en periode gennemføre parallelle forhandlinger med disse.«

Efter yderligere gennemgang af tilbudene fra Technicomm A/S og Höft und Wessel GmbH og afholdelse af yderligere møder med disse tilbudsgivere besluttede indklagede den 11. juni 1998 på grundlag af en indstilling fra Projektledelsen at fortsætte forhandlingerne alene med Technicomm A/S. Dette blev meddelt Technicomm A/S på et møde den 19. juni 1998 (6. mø-

de), men først meddelt Höft und Wessel GmbH ved en skrivelse af 23. juni 1998. I referatet fra mødet fra 19. juni 1998 hedder det i indledningen:

»DSB redegjorde indledningsvis for, at DSB har besluttet at fortsætte forhandlingerne med TechniComm og Höft & Wessel er på »stand by«. Det er DSB's håb, at DSB og TechniComm kan forhandle sig frem til en kontrakt og en system kravspecifikation der er til begge parter tilfredshed, således at der kan indgås kontrakt i løbet af august måned.«

I skrivelsen af 23. juni 1998 til Höft und Wessel GmbH hedder det:

»Tak for et behageligt møde den 28.05.1998.

Vedlagt følger referat fra mødet. Såfremt De har bemærkninger til referatet bedes disse meddelt undertegnede.

Jeg skal hermed orientere Dem om, at DSB på baggrund af en samlet vurdering af tilbudene har besluttet at fortsætte drøftelserne med en anden leverandør, med det formål at få udarbejdet en system kravspecifikation, der efterfølgende vil kunne danne grundlag for kontraktindgåelse.

Såfremt disse forhandlinger ikke fører til indgåelse af en kontrakt, vil DSB eventuelt vende tilbage til Deres tilbud.

De vil under alle omstændigheder blive orienteret, når DSB har indgået kontrakt.«

Mødereferatet vedrørende mødet den 19. juni 1998 (6. møde) mellem DSB og TechniComm A/S indeholder følgende vedrørende dagsordenens »2. Løsning med samlet pilotdrift af tælle- og salgsdelen«:

»Go/no go efter afslutning af pilotdrift

DSB redegjorde for, at det er af væsentlig betydning for DSB at have en mulighed for at stoppe projektet efter afslutningen af pilotdriften.

DSB er indforstået med, at der i tilfælde af, at DSB stopper projektet efter afsluttet pilotdrift og godkendt acceptprøve, skal betales et beløb inkl. et rimeligt overhead til leverandøren.

TechniComm overvejer bl.a. sammen med sine underleverandører en sådan bestemmelse og den dermed forbundne økonomi.

Tidsplan m.v.

En mulig tidsplan blev skitseret. Tidsplanen er vedlagt som bilag 1.

Vedligeholdelsesaftale

DSB redegjorde for, at det er af væsentlig betydning for DSB at identificere en vedligeholdelsesordning, der betyder væsentligt lavere omkostninger for DSB end vedligeholdelsesomkostningerne i TechniComms oprindelige tilbud.

TechniComm overvejer muligheder for at reducere vedligeholdelsesomkostningerne.

Hardwarepriser – bærbart udstyr

DSB er af den opfattelse, at priserne på det bærbare udstyr er meget tæt på listepreiser, og at der ved køb af ca. 900 stk. med rimelighed kunne forventes en betydelig mængderabat.

TechniComm drøfter priser på bærbare enheder med sine underleverandører.

Udarbejdelse af System Kravspecifikation og øvrige bilag til kontrakten DSB fremsender et forslag til indholdsfortegnelse til System Kravspecifikationen til TechniComm.

Det tilstræbes at aftale tidsplan for udarbejdelsen af System Kravspecifikationen på næste møde.

Det tilstræbes at aftale tidsplan og arbejdsfordeling for udarbejdelse af øvrige bilag til kontrakten på næste møde.

Næste møde er aftalt til den 24.06.1998 kl. 13.00.«

Der blev herefter frem til den 17. juli 1998 afholdt yderligere 4 møder mellem DSB og TechniComm (7.–10. møde). Den 17. juli 1998 skrev DSB således til TechniComm A/S:

»Herved bekræftes det, at der i forbindelse med ovennævnte udbud er indgået aftale mellem DSB og TechniComm A/S om, at man i fællesskab udarbejder en System Kravspecifikation for det tilbudte system. Indhold, arbejdsdeling og samarbejde aftales løbende parterne imellem. Udarbejdelsen af System Kravspecifikationen er påbegyndt den 29. juni 1998, og parterne er enige om at tilstræbe, at udarbejdelsen skal færdiggøres således at den kan foreligge senest den 31. august 1998.

Såfremt der ikke indgås en kontrakt, betaler DSB for TechniComm's deltagelse i udarbejdelsen af System Kravspecifikationen, dog maksimalt kr. 200.000 excl. moms, hvorved DSB erhverver de fulde rettigheder til at anvende System Kravspecifikationens indhold til eget formål.«

Den 25. juni 1998 – efter at Höft und Wessel GmbH havde modtaget DSB's skrivelse af 23. juni 1998 – ringede direktør i Höft und Wessel GmbH Peter Claussen til fuldmægtig Peter Degn hos DSB. Under denne samtale oplyste fuldmægtig Peter Degn, at udbudet ikke var afsluttet, og at Höft und Wessel GmbH var velkommen til at fremsende et nyt tilbud. Höft und Wessel GmbH fremsendte herefter den 26. juni 1998 et nyt tilbud til DSB. DSB afholdt herefter flere møder med Höft und Wessel GmbH.

I et notat af 29. juli 1998 fremkom Projektledelsen med en ny indstilling til Styregruppen. Det var i notatet anført, at den væsentligste indvending mod Höft und Wessel GmbH's oprindelige tilbud – håndterminalens omfang og vægt – ikke gør sig gældende vedrørende Höft und Wessel GmbH's nye tilbud, og at det nye tilbud vurderes som det økonomisk mest fordelagtige. På denne baggrund anbefalede Projektledelsen, at TechniComm A/S's arbejde med udarbejdelsen af system kravspecifikation blev standset, at Höft und Wessel GmbH snarest muligt påbegyndte udarbejdelsen af system kravspecifikation, samt at Projektledelsen blev bemyndiget til at gennemføre kontraktsforhandlinger med Höft und Wessel GmbH. Den 31. juli 1998 traf Styregruppen beslutning i overensstemmelse med denne indstilling.

Den 3. august 1998 skrev indklagede således til Technicomm A/S:

»Vi skal hermed orientere Dem om, at DSB har besluttet at videreføre drøftelserne med en anden leverandør, med det formål at få udarbejdet en system kravspecifikation med denne leverandør.

På den baggrund ønsker DSB d.d. at opsige aftalen om udarbejdelse af system kravspecifikation med TechniComm, jf. brev af 17.07.1998.

Såfremt der ikke bliver udarbejdet en system kravspecifikation med den anden leverandør, ønsker DSB at kunne vende tilbage med henblik på færdiggørelse af den med TechniComm udarbejdede system kravspecifikation.

Det foreløbige udførte arbejde med system kravspecifikationen kan faktureres i overensstemmelse med brev af 17.07.1998.«

Den 28. oktober 1998 indgav klageren, Technicomm A/S, klage til Klagenævnet for Udbud over indklagede, DSB. Klageren anmode samtidig Klagenævnet om i medfør af lov om Klagenævnet for Udbud § 10, stk. 1, 2. pkt., at tillægge klagen opsættende virkning. Den 19. november 1998 besluttede Klagenævnet at tillægge klagen opsættende virkning, men alene således, at indklagede skulle være afskåret fra at træffe beslutning om indgåelse af kontrakt, men ikke i øvrigt skulle være afskåret fra at forsætte gennemførelsen af udbudet efter forhandling. Sagen har været behandlet på et møde den 18. og 19. januar 1999.

Klageren har nedlagt følgende påstande:

Påstand 1 (principal påstand).

Klagenævnet skal påbyde indklagede at lovliggøre udbudet af 6. oktober 1997 vedrørende håndterminaler ved at fortsætte forhandlingerne alene med klageren baseret på det grundlag, der forelå den 3. august 1998, dog uden hensyntagen til tilbudet fra Höft und Wessel GmbH af 26. juni 1998 og indklagedes efterfølgende forhandlinger med Höft und Wessel GmbH .

Påstand 2 (subsidiær påstand).

Klagenævnet skal påbyde indklagede at lovliggøre udbudet af 6. oktober 1997 vedrørende håndterminaler ved at påbyde indklagede ikke at tage tilbudet fra Höft und Wessel GmbH af 26. juni 1998 i betragtning.

Påstand 3 (mere subsidiær påstand).

Klagenævnet skal påbyde indklagede at annullere udbudet af 6. oktober 1997 vedrørende håndterminaler.

Påstand 4 – 6 (mest subsidiære påstande).

Påstand 4.

Klagenævnet skal konstatere, at indklagede under udbudet af 6. oktober 1997 vedrørende håndterminaler har handlet i strid med Forsyningsvirksomhedsdirektivet ved at tage tilbudet fra Höft und Wessel GmbH af 26. juni 1998 i betragtning:

- a. selv om indklagede ikke havde indgået aftale med Höft und Wessel GmbH om, at denne tilbudsgiver skulle udarbejde systemkravspecifikation.
- b. selv om tilbudet blev afgivet, efter at Höft und Wessel GmbH havde fået meddelelse om, at der var truffet beslutning om at forhandle videre alene med klageren.
- c. selv om tilbudet ikke var baseret på det oprindelige tilbud af 27. februar 1998 fra Höft und Wessel GmbH.
- d. selv om tilbudet blev fremsat af Höft und Wessel GmbH, uden at indklagede havde opfordret denne tilbudsgiver til at afgive tilbudet.
- e. selv om indklagede forud for afgivelsen af tilbudet havde oplyst over for Höft und Wessel GmbH, på hvilke punkter tilbudet skulle ændres i forhold til tilbudet af 27. februar 1998, for at indklagede ville genoptage forhandlingerne med denne tilbudsgiver.
- f. selv om indklagede var klar over, at tilbudet fra Höft und Wessel GmbH var afgivet i strid med Rom-Traktatens artikel 86 om misbrug af en dominerende stilling.

Påstand 5.

Klagenævnet skal konstatere, at indklagede under udbudet af 6. oktober 1997 vedrørende håndterminaler har handlet i strid med Forsyningsvirksomhedsdirektivet ved at opsigge aftalen med klageren om, at klageren skulle udarbejde systemkravspecifikation.

Påstand 6.

Klagenævnet skal konstatere, at indklagede under udbudet af 6. oktober 1997 vedrørende håndterminaler har handlet i strid med Forsyningsvirksomhedsdirektivet ved først den 3. august 1998 at give klageren meddelelse om, at indklagede havde besluttet at genoptage forhandlingerne med Höft und Wessel GmbH.

Indklagede har heroverfor nedlagt følgende påstande:

Ad påstand 4, f (principalt).

Afvisning.

Ad påstand 1 – 6 (subsidiært vedrørende påstand 4,f).

Påstandene tages ikke til følge.

Indklagede har for det tilfælde, at Klagenævnet tager påstand 1 eller påstand 2 til følge alene eller blandt andet med den begrundelse, at Höft und Wessel GmbH's tilbud af 26. juni 1998 ikke var baseret på det oprindelige tilbud af 27. februar 1998, eller at Klagenævnet tager påstand 4, c til følge, nedlagt følgende selvstændige påstand:

Påstand 7.

Klagenævnet skal konstatere, at indklagede under udbudet af 6. oktober 1997 vedrørende håndterminaler vil handle i strid med Forsyningsvirksomhedsdirektivet ved at tage klagerens tilbud af 3. maj 1998 med efterfølgende ændringer i betragtning, fordi dette tilbud ikke er baseret på denne tilbudsgivers oprindelige tilbud af 2. marts 1998.

Indklagede har endvidere for det tilfælde, at Klagenævnet tager påstand 1 eller påstand 2 til følge alene eller blandt andet med den begrundelse, at Höft und Wessel GmbH's tilbud af 26. juni 1998 blev fremsat, uden at indklagede havde opfordret denne tilbudsgiver til at afgive dette tilbud, eller at klagenævnet tager påstand 4, d til følge, nedlagt følgende selvstændige påstand:

Påstand 8.

Klagenævnet skal konstatere, at indklagede under udbudet af 6. oktober 1997 vedrørende håndterminaler vil handle i strid med Forsyningsvirksomhedsdirektivet ved at tage klagerens tilbud af 3. maj 1998 med efterfølgende ændringer i betragtning, fordi dette tilbud blev fremsat, uden at indklagede havde opfordret denne tilbudsgiver til at afgive tilbud.

Klageren har heroverfor nedlagt følgende påstande:

Ad påstand 7 og 8.

Påstandene tages ikke til følge.

Fuldmægtig Peter Degn, DSB, har forklaret, at den besluttende myndighed hos DSB var delegeret til Styregruppen, der var sammensat af 5 kontorchefer, og at Styregruppen traf sine afgørelser på grundlag af indstillinger fra Projektledelsen, hvis medlemmer var projektleder, civilingeniør Kurt Rasmussen, projektleder Michael Gurlev og ham selv. Den 25. juni 1998 blev

han ringet op af direktør Peter Claussen, der oplyste, at Höft und Wessel GmbH havde fået DSB's skrivelse af 23. juni 1998, og som spurgte, om udbudsforretningen var afsluttet. Han oplyste direktør Peter Claussen om, at udbudsforretningen ikke var afsluttet, hvorefter direktør Peter Claussen spurgte, om Höft und Wessel GmbH kunne komme med et nyt tilbud. Hertil svarede han, at Höft und Wessel GmbH selvfølgelig kunne komme med et nyt tilbud, men han nægtede at besvare direktør Peter Claussens forespørgsel om, hvor meget prisen skulle sættes ned, for at hans virksomhed kunne komme med i forhandlingerne igen, da en besvarelse af en sådan forespørgsel er i strid med EU-udbudsreglerne. Direktør Peter Claussen spurgte endvidere, om DSB var interesseret i, at Höft und Wessel GmbH fremkom med et tilbud på en anden håndterminal. Hertil svarede han, at det var i orden med andre tekniske løsninger.

Direktør Peter Claussen, Höft und Wessel GmbH, har forklaret, at han efter modtagelsen af DSB's skrivelse af 23. juni 1998 anså Höft und Wessel GmbH for helt ude af udbudet. Han ringede til fuldmægtig Peter Degn for at få at vide, hvorfor Höft und Wessel GmbH havde tabt. Han spurgte Peter Degn, om kontrakten var underskrevet, hvad denne benægtede, og han mente, at der så stadig var en mulighed for hans virksomhed. Han spurgte Peter Degn, hvorfor det ikke var Höft und Wessel GmbH, der var blevet udvalgt. Ved sin besvarelse gentog Peter Degn den begrundelse, der var anført i skrivelsen af 23. juni 1998. Han spurgte herefter, om det var prisen, der var årsagen. Hertil svarede Peter Degn, at afgørelsen byggede på en total vurdering, og at også prisen havde haft betydning. Han spurgte herefter Peter Degn flere gange om årsagen, men det lykkedes ham ikke at få Peter Degn til at give en reel forklaring på, at Höft und Wessel GmbH ikke var blevet udvalgt. Han fik ikke under telefonsamtalen nogen anmodning fra Peter Degn om at sende et nyt tilbud.

Parternes anbringender:

Ad påstand 1:

Klageren har til støtte for denne påstand gjort anbringenderne anført under påstand 4, b og påstand 4, d gældende.

Ad påstand 2 og 3.

Klageren har til støtte for denne påstand gjort anbringenderne anført under påstand 4, a – f gældende.

Ad påstand 4, a.

Klageren har gjort gældende, at bestemmelsen i udbudsbetingelserne, hvorefter den eller de foreløbigt valgte tilbudsgiver/tilbudsgivere »som led i disse nærmere forhandlinger..... i samarbejde med DSB's rådgivere (skal) udarbejde system kravspecifikation« indebærer, at indklagede, når indklagede har besluttet kun at anmode én tilbudsgiver (nemlig klageren) om at udarbejde system kravspecifikation, herefter er afskåret fra at tage tilbud fra andre end denne tilbudsgiver (klageren) i betragtning. Indklagede har således været afskåret fra at tage tilbudet fra Höft und Wessel GmbH af 26. juni 1998 i betragtning.

Indklagede har gjort gældende, at den anførte bestemmelse alene indebærer, at indklagede som led i udbudet skal indgå aftale med en eller to tilbudsgivere om udarbejdelse af system kravspecifikation, og at der ikke af denne forskrift kan udledes, at indklagede herefter – eller blot mens den udpegede tilbudsgiver (aktuelt klageren) er i gang med at udarbejde system kravspecifikationen – skal være afskåret fra at tage nye tilbud fra de 3 andre tilbudsgivere i betragtning.

Ad påstand 4, b, påstand 4, d, og påstand 8.

Klageren har i første række gjort gældende, at det følger af Forsyningsvirksomhedsdirektivets krav om, at udbud efter forhandling skal gennemføres på en objektiv måde, som sikrer ligebehandling af de deltagende tilbudsgivere, at en tilbudsgiver, som har fået oplyst, at virksomheden ikke for tiden er inddraget i forhandlingerne mellem udbyderen og tilbudsgiverne, ikke, så længe denne situation foreligger, har mulighed for at afgive nyt tilbud, og at udbyderen – hvis tilbudsgiveren alligevel gør det – er forpligtet til at undlade at tage et sådant tilbud i betragtning. Da Höft und Wessel GmbH afgav tilbudet af 26. juni 1998, var denne tilbudsgiver ikke for tiden inddraget i forhandlingerne mellem udbyderen og tilbudsgiverne, jf. indklagedes skrivelse af 23. maj 1998 til denne tilbudsgiver. Indklagede har således handlet i strid med EU-udbudsreglerne ved at tage tilbudet af 26. juni 1998 fra Höft und Wessel GmbH i betragtning.

Klageren har i anden række gjort gældende, at det i hvert fald følger af Forsyningsvirksomhedsdirektivets krav til udbud efter forhandling, at en tilbudsgiver, der ikke for tiden er inddraget i forhandlingerne mellem udbyderen og tilbudsgiverne, ikke uden udtrykkelig opfordring fra udbyderen kan fremkomme med nye tilbud. I det foreliggende tilfælde kom initiativet til Höft und Wessel GmbH's afgivelse af det nye tilbud af 26. juni 1998 fra denne tilbudsgiver selv, og indklagede var derfor forpligtet til ikke at tage dette nye tilbud i betragtning.

Indklagede har gjort gældende, at der ikke i reglerne om udbud efter forhandling kan indfortolkes formelle regler, der regulerer, hvornår en udbyder må tage tilbud fra de prækvalificerede tilbudsgivere i betragtning, og hvornår udbyderen ikke må tage sådanne tilbud i betragtning. Den omstændighed, at DSB på et tidspunkt besluttede indtil videre alene at fortsætte forhandlingerne med 2 af de 4 tilbudsgivere, afskar således ikke de to andre tilbudsgivere fra at fremsende yderligere tilbud, som DSB var berettiget til at tage i betragtning. Tilsvarende afskar den omstændighed, at DSB på et tidspunkt besluttede indtil videre alene at føre forhandlinger med Technicomm A/S, ikke Höft und Wessel GmbH fra at fremsende et yderligere tilbud, som DSB var berettiget til at tage i betragtning.

Indklagede har endvidere gjort gældende, at der heller ikke i reglerne om udbud efter forhandling kan indfortolkes en regel om, at tilbudsgivere generelt eller under visse omstændigheder kun efter opfordring fra udbyderen må fremsende nye tilbud. Så længe en udbyder ikke har besluttet, at en tilbudsgiver definitivt skal udgå af forhandlingerne, er en tilbudsgiver berettiget til at fremsende nye tilbud, og en udbyder berettiget til at tage sådanne nye tilbud i betragtning.

Ad påstand 4, c og påstand 7.

Klageren har gjort gældende, at det følger af Forsyningsvirksomhedsdirektivet, at en udbyder under et udbud efter forhandling kun må tage senere tilbud fra en tilbudsgiver i betragtning, hvis det nye tilbud er baseret på det tilbud, som den pågældende tilbudsgiver oprindeligt afgav. Det tilbud, som Höft und Wessel GmbH afgav den 26. juni 1998, bygger vedrørende den bærbare håndterminal på en helt anden teknisk løsning, end denne tilbudsgivers første tilbud af 27. februar 1998, og indklagede har derfor været forpligtet til at undlade at tage dette nye tilbud i betragtning.

Indklagede har gjort gældende, at der ikke i Forsyningsvirksomhedsdirektivets regler om udbud efter forhandling kan indlægges en regel om, at tilbudsgiveres senere tilbud skal være baseret på det oprindelige tilbud. Det afgørende er, om et tilbud opfylder de krav, der er fastsat i udbudsbetingelserne, og begge tilbud fra Höft und Wessel GmbH både tilbudet af 27. februar 1998 og tilbudet af 26. juni 1998 opfyldte kravene i udbudsbetingelserne. Indklagede var derfor ikke som følge af, at tilbudet fra Höft und Wessel GmbH af 26. juni 1998 bl.a. indeholdt væsentligt andre tekniske løsninger, forpligtet til at undlade at tage dette tilbud i betragtning.

Ad påstand 4, f.

Klageren har gjort gældende, at det er forudsat i Forsyningsvirksomhedsdirektivet, at udbydere er forpligtet til at sikre, at udbudene gennemføres i overensstemmelse med loyal handelspraksis, jf. nr. 11 og nr. 12 i præamblen til Forsyningsvirksomhedsdirektivet, og at offentlige udbydere dels på baggrund heraf, dels på baggrund af konkurrencereglerne under udbudsforretninger er forpligtet til at påse, at Rom-Traktatens artikel 86 overholdes.

Klageren her endvidere gjort gældende, at Höft und Wessel GmbH indtager en dominerende stilling inden for markedet håndterminaler til brug ved togdrift, at artikel 85, stk. 1, ikke finder anvendelse, samt at Höft und Wessel GmbH under det aktuelle udbud har misbrugt denne dominerende stilling ved i tilbudet af 26. juni 1998 at nedsætte sine priser ud over, hvad der var kommercielt begrundet.

Klageren har endelig gjort gældende, at Klagenævnet efter lov om Klagenævnet for Udbud er kompetent til under en sag om overtrædelse af EU-udbudsreglerne tillige at tage stilling til, om Rom-Traktatens artikel 86 er overholdt.

Indklagede har til støtte for sin principale påstand om afvisning gjort gældende, at Klagenævnet for Udbud alene er kompetent til at tage stilling til, om Traktatbestemmelser, som efter deres indhold regulerer offentlige udbydere handlinger og undladelser i forbindelse med offentlige udbud, er overtrådt, jf. lov om Klagenævnet for Udbud § 1, stk. 1, »Fællesskabsretten vedrørende offentlige kontrakter og tilbudsgivning for forsyningsvirksomhed«, mens Klagenævnet derimod ikke er kompetent til at tage stilling til, om tilbudsgiverne under offentlige udbud handler i strid med fællesskabsretlige regler, som alene regulerer private tilbudsgiveres adfærd. Indklagede har yderligere anført, at reglerne for Klagenavnets virksomhed indebærer, at Klagenævnet ikke er egnet til at tilvejebringe alle de oplysninger, som vil være nødvendige, for at Klagenævnet vil kunne tage stilling til, om Traktatens artikel 86 er overtrådt. Indklagede har endvidere henvist til Meddelelse om samarbejdet mellem Kommissionen og de nationale domstole om anvendelse af Traktatens artikel 85 og 86, trykt i EF Tidende, afdeling C, nr. 39, side 6 ff. Indklagede har til støtte for sin subsidiære påstand om, at påstand 4, f ikke tages til følge, yderligere gjort en række anbringender gældende.

Klagenævnet udtaler:Ad påstand 4, f.

Det fremgår af klagerens påstand, at klageren ønsker Klagenævnets stillingtagen til, om DSB har handlet i strid med Forsyningsvirksomhedsdirektivet ved at tage tilbudet fra Höft und Wessel GmbH af 26. juni 1998 i betragtning, selvom DSB »var klar over, at tilbudet.....var afgivet i strid med Rom-Traktatens artikel 86 om misbrug af en dominerende stilling«. Det fremgår af det oplyste, at det hverken af nationale konkurrencemyndigheder eller af myndigheder under EU er fastslået, at Höft und Wessel GmbH har overtrådt artikel 86, og klageren har da også alene til støtte for sin påstand gjort gældende, at »ordregivende myndigheder er forpligtede til at påse, at Rom-Traktatens artikel 86 overholdes«. Efter beskaffenheden af denne begrundelse for påstand 4, f afviser Klagenævnet denne påstand.

Ad påstand 4, e.

Klagenævnet har ikke i udbudssagens dokumenter fundet oplysninger, som kunne støtte klagerens synspunkt om, at indklagede forud for Höft und Wessel GmbH's fremsendelse af tilbudet af 26. juni 1998 har meddelt denne tilbudsgiver, på hvilke punkter et nyt tilbud skulle ændres i forhold til Höft und Wessel GmbH's oprindelige tilbud, for at indklagede ville genoptage forhandlingerne med Höft und Wessel GmbH. Efter de forklaringer, som fuldmægtig Per Degn fra DSB og direktør Peter Claussen fra Höft und Wessel GmbH har afgivet om den telefonsamtale, som de førte den 25. juni 1998, er der intet grundlag for at antage, at fuldmægtig Per Degn besvarede direktør Peter Claussens telefoniske forespørgsel på en sådan måde, at direktør Peter Claussen fik oplysninger af betydning for Höft und Wessel GmbH's udformning af et eventuelt yderligere tilbud. Denne påstand tages derfor ikke til følge.

Ad påstand 4, a, b og d.

Indklagede har i udbudsbetingelserne fastsat et forhandlingsforløb for det aktuelle udbud efter forhandling bestående af flere faser. I første fase forhandles der med samtlige tilbudsgivere, og denne fase afsluttes med, at indklagede beslutter at forsætte forhandlingerne alene med én eller med to tilbudsgivere. I anden fase forhandles der med denne ene tilbudsgiver eller de 2 tilbudsgivere. Det synes forudsat i udbudsbetingelserne, at disse forhandlinger, når der alene forhandles med én tilbudsgiver, skal søges afsluttet med indgåelse af kontrakt. Det er ikke i udbudsbetingelserne bestemt, hvad der skal ske i den situation, hvor der forhandles med 2 tilbudsgivere, men det må være forudsat, at anden fase i denne situation afsluttes med, at ind-

klagede beslutter at fortsætte forhandlingerne alene med en af tilbudsgiverne. Som en tredje fase skal der herefter i denne situation forhandles med den ene tilbudsgiver, og disse forhandlinger skal søges afsluttet med indgåelse af kontrakt.

I overensstemmelse med denne foreskrevne fremgangsmåde besluttede DSB i april 1998, at forhandlingerne herefter skulle fortsættes med 2 tilbudsgivere – nemlig Höft und Wessel GmbH og Technicomm A/S.

Det er endvidere i udbudsbetingelserne fastsat, at den udpegede tilbudsgiver eller de 2 udpegede tilbudsgivere »som led i forhandlingerne« i samarbejde med DSB's rådgivere skal »udarbejde system kravspecifikationen«. Det følger utvetydigt af denne bestemmelse, at DSB – hvis DSB træffer beslutning om, at forhandlingerne skal fortsætte med 2 tilbudsgivere – tillige skal anmode begge disse tilbudsgivere om »som led i forhandlingerne« at udarbejde system kravspecifikation vedrørende deres tilbud. DSB har således handlet i strid med udbudsbetingelserne og dermed EU-udbudsreglerne ved i forbindelse med udpegelsen af Höft und Wessel GmbH og Technicomm A/S, som de tilbudsgivere, forhandlingerne skulle fortsættes med, ikke at anmode begge disse tilbudsgivere – men alene Technicomm A/S – om at udarbejde system kravspecifikation.

Det fremgår ikke udtrykkeligt af Forsyningsvirksomhedsdirektivets artikel 1, nr. 7, litra c, hvem der skal lede de forhandlinger, som under udbud efter forhandling skal gennemføres med henblik på indgåelse af kontrakt med en af tilbudsgiverne, men det må anses for klart forudsat, at forhandlingerne skal tilrettelægges af og ledes af udbyderen, som har ansvaret for, at et udbud efter forhandling gennemføres under nøje overholdelse af EU-udbudsreglerne herunder princippet om ligebehandling. Som følge af denne centrale placering af udbyderen, som den der tilrettelægger og leder forhandlingerne med den enkelte tilbudsgiver, kan en tilbudsgiver, der har afgivet et første tilbud, ikke på eget initiativ, men kun på grundlag af en udtrykkelig opfordring fra udbyderen fremsat som led i forhandlingerne fremkomme med nye tilbud eller justerede tilbud. Hertil kommer, at bestemmelsen i udbudsbetingelserne, hvorefter DSB på et tidspunkt træffer beslutning om, at forhandlingerne herefter kun skal fortsættes med en eller højst 2 tilbudsgivere, må indebære, at de tilbudsgivere, som efter den trufne beslutning (indtil videre) ikke deltager i forhandlingerne, som følge af denne beslutning herefter ikke selv må kontakte DSB med nye eller justerede tilbud, og at DSB, hvis tilbudsgivere desuagtet fremsender nye eller justerede tilbud, er forpligtet til ikke at tage sådanne tilbud i betragtning, og er forpligtet til

straks at tilbagesende sådanne tilbud uåbnet til de pågældende tilbudsgivere.

Da DSB på grundlag af udbudsbetingelserne den 23. juni 1998 traf beslutning om, at Höft und Wessel GmbH herefter ikke skulle deltage i forhandlingerne, var Höft und Wessel GmbH uberettiget til som sket den 26. juni 1998 at fremsende et nyt eller justeret tilbud til DSB, og DSB har handlet i strid med de fastsatte udbudsbetingelser og i strid med Forsyningsvirksomhedsdirektivet ved at tage tilbudet af 26. juni 1998 i betragtning og ved ikke at tilbagesende tilbudet uåbnet til tilbudsgiveren.

Klagenævnet lægger derimod til grund, at Technicomm A/S afgav det nye tilbud af 3. maj 1998 på grundlag af en opfordring hertil fra DSB fremsat under forhandlingerne mellem DSB og Technicomm A/S – nemlig på mødet den 15. april 1998, og DSB har derfor ikke handlet i strid med udbudsbetingelserne og Forsyningsvirksomhedsdirektivet ved at tage det nye tilbud fra Technicomm A/S i betragtning.

Ad påstand 4, c og påstand 7.

Ved offentligt udbud og begrænset udbud skal tilbudene, for at udbyderen lovligt kan tage dem i betragtning, opfylde de krav til ydelsen, der er fastsat i udbudsbetingelserne, og det samme gælder de tilbud, der under udbud efter forhandling skal danne grundlag for udbyderens afgørelse om, hvilken tilbudsgiver eller hvilke tilbudsgivere der skal forhandles med med henblik på indgåelse af kontrakt. Reglerne om udbud efter forhandling indeholder ikke noget forbud mod, at den tilbudsgiver eller de tilbudsgivere, som udbyderen forhandler med, som led i disse forhandlinger af udbyderen anmodes om at afgive nye tilbud. Det må imidlertid følge af EU-udbudsbetingelserne, at også sådanne yderligere tilbud skal opfylde de krav til ydelsen, der er fastsat i udbudsbetingelserne eller ved alternative tilbud de fastsatte mindstekrav.

Klagenævnet har konstateret, at såvel det oprindelige tilbud fra Technicomm A/S som det oprindelige tilbud fra Höft und Wessel GmbH opfylder udbudsbetingelserne. Klagenævnet har endvidere konstateret, at også det yderligere tilbud, som Technicomm A/S som led i aktuelle forhandlinger med indklagede og efter opfordring fra indklagede fremsendte til indklagede den 3. maj 1998, opfylder udbudsbetingelserne. Klagenævnet har endelig konstateret, at også det yderligere tilbud, som Höft und Wessel GmbH – uden at det skete som led i aktuelle forhandlinger med indklagede og uden af indklagede at være opfordret hertil – den 26. juni 1998 fremsendte til indklagede, opfylder udbudsbetingelserne.

Uanset, at der i Forsyningsvirksomhedsdirektivets artikel 1, nr. 7, litra c, anvendes udtrykket »forhandler kontraktvilkårene«, må det antages, at det efter Forsyningsvirksomhedsdirektivets regler om udbud efter forhandling er tilladt udbyderen under forhandlingerne med tilbudsgiverne ikke blot at forhandle fastsættelsen af kontraktvilkårene, men også at forhandle ændringer af den ydelse, der var beskrevet i tilbudsgivernes oprindelige tilbud, jf. nr. 45 og nr. 46 i præambelen til direktiv 93/38 om samordning af fremgangsmåderne ved tilbudsgivning inden for vand- og energiforsyning samt transport og telekommunikation. Det må på den anden side antages, at forhandlinger med en tilbudsgiver kan udvikle sig således, at de vedrører en ydelse så forskellig fra den oprindeligt tilbudte ydelse, at forhandlingerne – uanset at også den ændrede ydelse opfylder kravene til ydelsen i udbudsbetingelserne eller ved alternative tilbud de fastsatte mindstekrav – indebærer en tilsidesættelse af ligebehandlingsprincippet.

Efter en vurdering af det tilbud, som Höft und Wessel GmbH afgav den 26. juni 1998, sammenholdt med denne tilbudsgivers oprindelige tilbud af 27. februar 1998 finder Klagenævnet imidlertid ikke grundlag for at fastslå, at det sidste tilbud adskiller sig så meget fra det første tilbud, at DSB af denne grund var forpligtet til at undlade at tage det sidste tilbud i betragtning. Klagenævnet har herved lagt vægt på, at den udbudte ydelse i udbudsbetingelserne er beskrevet ved de funktionskrav, der skal opfyldes, og at den udbudte ydelse såvel vedrørende hardware som software er et udviklingsprojekt. DSB har således ikke ved at fortsætte forhandlingerne med Höft und Wessel GmbH på grundlag af dette sidste tilbud på grund af dette tilbuds indhold handlet i strid med EU-udbudsreglerne.

Efter en vurdering af det tilbud, som Technicomm A/S afgav den 3. maj 1998, sammenholdt med denne tilbudsgivers oprindelige tilbud af 2. marts 1998 finder Klagenævnet heller ikke grundlag for at fastslå, at det sidste tilbud adskiller sig så meget fra det første tilbud, at DSB af denne grund var forpligtet til at undlade at tage det sidste tilbud i betragtning. Klagenævnet har herved – jf. ovenfor – lagt vægt på, at den udbudte ydelse i udbudsbetingelserne er beskrevet ved de funktionskrav, der skal opfyldes, og at den udbudte ydelse såvel vedrørende hardware som software er et udviklingsprojekt. DSB har således ikke ved at fortsætte forhandlingerne med Technicomm A/S på grundlag af dette sidste tilbud på grund af dette tilbuds indhold handlet i strid med EU-udbudsreglerne.

Ad påstand 1, 2 og 3.

Det oplyste om forløbet af forhandlingerne i tiden indtil den 26. juni 1998 og om forløbet efter denne dato viser, at den overtrædelse af EU-udbuds-

reglerne, som indklagede begik ved at tage tilbudet af 26. juni 1998 fra Höft und Wessel GmbH i betragtning, har haft afgørende indflydelse på udbudsforretningens videre forløb.

De sanktioner, som klageren har beskrevet i påstand 1 og 2, er i hvert fald i relation til det konkrete udbud efter forhandling ikke egnede påbud med henblik på en lovliggørelse af udbudsforretningen, og Klagenævnet tager derfor ikke disse påstande til følge.

Under de konkrete omstændigheder, hvor overtrædelsen består i at tage et tilbud fra en tilbudsgiver, som ikke for tiden deltog i forhandlingerne, men var udelukket fra forhandlingerne, i betragtning, og hvor det pågældende tilbud på grund af sit indhold har fået afgørende indflydelse på det videre forhandlingsforløb, finder Klagenævnet det – uanset de betydelige konsekvenser for indklagede – nødvendigt i medfør af lov om Klagenævnet for Udbud § 5, stk. 1, 1. pkt., at pålægge indklagede at annullere udbudet. Påstand 3 tages således til følge.

Ad påstand 6.

Beslutningen om at genoptage forhandlingerne med Höft und Wessel GmbH blev truffet fredag den 31. juli 1998, og det indebærer ikke nogen tilsidesættelse af EU-udbudsreglerne, at indklagede først ved skrivelse af mandag den 3. august 1998 meddelte klageren dette.

Ad påstand 5.

Klagenævnet har bl.a. under hensyn til, at påstand 3 er taget til følge, ikke fundet anledning til at tage stilling til denne påstand, og Klagenævnet har således ikke taget stilling til, om det ligger uden for Klagenavnets kompetence at tage stilling til påstanden.

Herefter bestemmes:

Indklagede, DSB, har under udbudet af 6. oktober 1997 vedrørende håndterminaler handlet i strid med EU-udbudsreglerne,

- a. ved at undlade at indgå aftale med tilbudsgiveren Höft und Wessel GmbH om, at denne tilbudsgiver skulle udarbejde systemkravspecifikation, og
- b. ved at tage tilbudet fra Höft und Wessel GmbH af 26. juni 1998 i betragtning.

Det pålægges indklagede at annullere udbudet af 6. oktober 1997 vedrørende håndterminaler.

Indklagede, DSB, skal i sagsomkostninger til klageren, Technicomm A/S, betale 100.000 kr., der betales inden 14 dage efter modtagelsen af denne kendelse.

Klagegebyret tilbagebetales.

Carsten Haubek

Genpartens rigtighed bekræftes.

Joan Bach
kontorfuldmægtig